

Handleiding **WB** stationsassistent **NNTTM**

Introductie

versie 3 mei 2016

WB blz. 1.2.3.

Voor u ligt de handleiding van thema I “Station vroeger en nu “ met het werkboekje **Stations-assistent Zuidbroek**. Tijdens het bezoek aan het Noord-Nederlands Trein & Tram Museum worden de kinderen “opgeleid” tot assistent van de stationschef, meneer Baron. In kleine groepjes gaan de kinderen door het stationsgebouw van het Noord-Nederlands Trein & en Tram Museum (NNTTM) om verschillende opdrachten in het werkboekje (**WB**) uit te voeren. Voor u als begeleider is deze handleiding van belang om de groep te kunnen aansturen.

Punten van aandacht:

- 1 De leerkracht heeft de klas voorafgaand aan het bezoek ingedeeld in groepen van ca. 5 leerlingen en de leerkracht zorgt voor naamstickers en voor een groepsherkenning. (groep blauw/rood enz.)
- 2 Bij binnenkomst gaat u de trap op naar het Museumcafé. Daar kunnen de kinderen hun jas/tas ophangen en aansluitend gaan zitten in de filmruimte van het museumcafé.
- 3 Vervolgens is er een introductie middels een film van 9 minuten. De werkboekjes worden daarna verdeeld en start de route per groep + begeleider door het museum.
- 4 De opdrachten worden als een carrousel aangedaan, maar als een opdracht bezet is mag de groep door naar een andere opdracht die vrij is. U loopt in volgorde van de nummers op de plattegrond, die achterop het werkboekje staat. Voorkom te veel heen en weer geloop i.v.m. de tijdsplanning.

Bij elk onderdeel bent u ongeveer 9 minuten (in overleg kan het korter/langer) zodat u tenminste alle onderdelen kunt aandoen uitgaande van een circuit van ongeveer 1 uur. De groepen beginnen op aanwijzing van een museummedewerker, nadat werkboekjes (**WB**) en potloden zijn uitgedeeld. De medewerker zegt dan : U begint met uw groep bij 4, of bij 9 of bij... enz. Dat hangt af van het aantal groepen. De volgorde:

Benedenverdieping:

- 2. Vestibule**
- 4. Wachtkamer 3e klasse**
- 5. Wachtkamer 1ste/2de klasse**
- 6. Doorgang**
- 7. Bureau der Stationschef**
- 8. Bagage en snel goederen**
- 9. Entresol**
- 10. Museumcafé**

De plattegrond van de benedenverdieping staat op de achterkant van het werkboekje en bij de ingang van elke ruimte hangt een portret van meneer Baron met de naam van de ruimte!

- 5 In het werkboekje - waarop elk kind zijn/haar naam schrijft - staat bij elke opdracht een kadertekst. Lees deze voor of laat de opdracht lezen door een kind.
- 6 Invullen met een uitgereikt potlood. Voorbereiding/nabespreking op school is wenselijk en dat is mogelijk omdat alles digitaal via het Digibord kan worden bekeken.

- 7 U als begeleider stuurt bij elke opdracht de kinderen aan!
- 8 Aan het eind wordt u verzocht nog een keer in het Museumcafé samen te komen ter afsluiting.
- 9 Het werkboekje wordt meegenomen naar school. Potloden worden weer ingeleverd.

Ruimte 2: Vestibule

WB blz. 4.

WB

Doe-opdracht:

Eén van je taken als stations assistent is het verkopen van kaartjes. Dit ga je hier leren. Samen met je groepje oefen je het kopen en verkopen van kaartjes.

Opdracht: bij het loket

De kinderen oefenen in deze opdracht met het kopen van kaartjes aan het speelloket dat op een tafel is vastgemaakt.

Stap 1 U bent de loketbeambte, bij wie de kinderen hun kaartje kopen. Ze kunnen reizen van Zuidbroek naar Winschoten of Groningen. Enkele reis of retour. De materialen: lijnenoverzicht, prijslijst, kaartjes en geld (gulden dubbeltjes...) liggen klaar.

Voorbeeld: Reiziger: ik wil graag een enkele reis naar Groningen. Loketbeambte: 1^e 2^e of 3^e klas? Reiziger: 3^e klas graag. Loketbeambte: dat kost u F 0,35. De Reiziger zoekt het geld en betaalt.

Stap 2 Om de beurt zoekt elk kind met hulp de plaats op waar hij/zij heen wil reizen. U als loketbeambte bepaalt de prijs en laat dat duidelijk aan het kind zien. U laat het kind de prijs ook checken op de lijst die er ligt.

Stap 3 Als alle kinderen geweest zijn, kunnen de kinderen zelf ook de rol van beambte spelen. (als het binnen de 9 minuten kan...)

Ruimte 4 : Wachtkamer 3de kl. / Ruimte 5 : Wachtkamer 1^e/2^e kl. WB blz. 5.6.7.

WB

Schrijfopdracht:

Bekijk beide wachtkamers. Welke wachtkamer is groter?
Bedenk waarom de wachtkamers niet even groot zijn.
Wat moet je als station assistent doen om de wachtkamer te verwarmen?

Opdracht blz. 5: wachtkamers vergelijken

Stap 1

U start in de Wachtkamer 3^e klasse. Aan de hand van een informatiebord - met 2 foto's van een wachtkamer 3^e klasse en een wachtkamer 1^e/2^e klasse - bespreekt u de verschillen. Daarna vullen de kinderen de vragen op blz.5 van het WB in. Help de kinderen met meten, het begrip oppervlakte in m² kennen ze waarschijnlijk niet. Wel kunnen ze beredeneren dat de ene ruimte groter is dan de andere door de ruimte op te meten. Loop langs de muren en tel het aantal stappen op per

muurlengte. Vermenigvuldig eventueel met uw hulp $l \times b$ en de oppervlakte is bekend. (zoveel vierkante meter)

Stap 2

Antwoorden blz.5 controleren:

1. De wachtkamer 3^e klasse is de grootste.
2. De meeste mensen reisden met een goedkoop kaartje en moesten in de Wachtkamer 3^e klasse op de trein wachten. Daarom is deze wachtruimte het grootst.
3. De kachel werd met hout en kolen gestookt. De assistent was hier verantwoordelijk voor.

Stap 3

WB blz. 6 / 7

De kinderen gaan de wachtkamers inrichten. Lees het volgende voor:

'Bekijk in je boekje op blz. 6 de tekening van de Wachtkamer 3de Klasse en de tekening op blz.7 van de Wachtkamer 1e / 2de Klasse. **Je krijgt een stickervel. Zet je naam er op.** Je ziet stickers met voorwerpen die vroeger in één van de twee wachtkamers stonden. Ook zie je verschillende reizigers. Plak nu de stickers in de juiste wachtkamer.

N.B. Deze opdracht is heel geschikt om eventueel op een later moment af te maken in het geval u bijvoorbeeld even moet wachten om naar de volgende opdracht te kunnen!

Ruimte 6: Doorgang

WB blz. 8.

WB

Schrijfopdracht:

Nu is het tijd om over een passend assistenten uniform na te denken. Hier hangen allerlei uniformen. Ze lijken op elkaar, maar als je goed kijkt zijn er veel verschillen. Kijk goed naar de uniformen.

- Hebben alle jassen manchetknopen? ja / nee
- Hebben alle mouwen galons? ja / nee
- Hebben alle jassen dezelfde emblemen? ja / nee
- Zijn er verschillen tussen de petten?? ja / nee
- Waarom denk je dat al die uniformen verschillend zijn?

Opdracht blz.8: uniform kiezen

Stap 1

Belangrijk:

Vertel de kinderen dat ze niet aan de uniformen mogen komen.

Stap 2

Vergelijk daarna de uniformen met elkaar, doe dat samen aan de hand van de vragen op blz.8.

Stel daarbij extra denkvragen, zoals:

- Waarom zijn deze verschillen er?
- Welke mensen werkten op het station?
- Is iedereen in uniform even belangrijk?
- Waarom dragen mensen een uniform? (vergelijk met ziekenhuis, politie enz.)

Kijk ook vooral naar de uitleg met fotootjes van “vreemde” woorden op blz 8/9 ...

Stap 3

Antwoorden controleren: U kunt het goede antwoord laten omcirkelen:

Hebben alle jassen manchetknopen? ja / nee
Hebben alle mouwen galons? ja / nee
Hebben alle jassen dezelfde emblemen? ja / nee
Zijn er verschillen tussen de petten? ja / nee
Waarom denk je dat al die uniformen verschillend zijn?

De conclusie:

- * **meer galons betekent een hogere rang.**
- * **er waren verschillende functies.**

WB

WB blz. 9.

Doe-opdracht:

Wat zou je zelf een mooi uniform vinden? Je mag nu je eigen stations assistenten uniform maken.
Gebruik daarvoor de stickers of.....

Laat de kinderen hun eigen fantasie-uniform plakken met behulp van de stickers of laat de figuur inkleuren op school. **Je krijgt een nieuw stickervel. Zet je naam er op!**

N.B. Deze opdracht is heel geschikt om eventueel op een later moment af te maken in het geval u bijvoorbeeld even moet wachten om naar de volgende opdracht te kunnen!

Ruimte 7: Bureau der Stationschef

WB blz. 10.

Stap 1

Lees voor:

Opdracht blz. 10: seinen

Met de seinsleutel konden korte berichten over een lange afstand verstuurd worden. Maar het was wel heel moeilijk, want je moest eerst alle codes leren. Nu stuur je heel gemakkelijk een berichtje met je telefoon en de ander kan het direct lezen.

Stap 2

Verdeel de groep voor de 2 opdrachten: 1 doe opdracht op blz.10 en 1 kijkopdracht op blz.11. De opdrachten worden om de beurt gemaakt. Zorg dat er op tijd wordt gewisseld, want beide opdrachten moeten binnen 9 minuten af zijn.

WB

WB blz. 10.

Doe-opdracht:

Je gaat leren in codetaal (morse) een woord te seinen. Bedenk een woord dat met het spoor te maken heeft. Kijk in het alfabet hierboven hoe je dit moet seinen. Succes!

(mogelijk is een medewerker van het museum bij dit onderdeel aanwezig)

WB

WB blz. 11.

Kijkopdracht:

Kijk goed naar deze ruimte. Wat staat er allemaal? En.... is het eigenlijk wel allemaal oud? Of zijn er dingen te zien die hier niet thuis horen? Zoek er in elk geval vijf en schrijf ze hieronder op.

Stap 3

Controleren antwoorden kijkopdracht (eventueel moet dat later i.v.m. de tijd):

balpen - toetsenbord van een pc/laptop – telmachine - mobiele telefoon - conducteurspet (vrouw)

Extra: videoband /cd/

Ruimte 8: Bagage en Snel goederen

WB blz. 12.

In deze opdracht gaan de kinderen de juiste prijs voor het versturen van het pakketje bepalen met behulp van de tarievenlijst. De pakketten staan in de bagageruimte en hebben elk een letter A B C D E of F en een **oefenpakket met letter Z**. Op ieder pakket staat de bestemming, het gewicht en welk soort vracht vervoer het is.

Stap 1

Lees zelf de tekst uit het WB op blz. 12. voor en laat de kinderen meelezen:

Opdracht: pakketten verzenden

Als je nu iets stuurt naar je tante, dan breng je het pakket naar het postagentschap. Daar betaal je alleen voor het gewicht. Een bestelbus brengt je pakket naar het goede adres. Vroeger verstuurde je een pakje per trein. Je liet het wegen, zei waar het heen moest en dan kon je de prijs afrekenen aan het loket.

Stap 2: laat een leerling de doe-opdracht oplezen:

WB

WB blz. 12.

Doe-opdracht:

Een assistent moet leren wat het kost om bagage en pakketten te vervoeren. Je moet daarbij letten op het gewicht en het soort vervoer: is het vrachtgoed, snelgoed of expresgoed? Je leert nu ook dat alle stations in Nederland een eigen afkorting hadden. Zuidbroek was bijvoorbeeld Zb. Je ziet een paar pakjes. Er staat op hoe zwaar het is en waar het heen moet. Kun jij de prijs bepalen? Kijk hiervoor in de tarievenlijst. Schrijf ook op waar het pakje heen gaat. We maken eerst een voorbeeldopdracht:

Stap 3:

Doe samen met de kinderen voorbeeldopdracht **Z**

WB blz. 13.

Zoek pakje Z en lees het etiket.....doe het zo:

Eerst:

Is het een pakje vrachtgoed, snelgoed of expresgoed??? Pakje Z is expresgoed!

Hoeveel weegt pakje Z ? Het weegt 2 kg!

Vervolg stap 3

In de tarievenlijst lees je dat een pakje van 1-3 kg in de kolom onder expresgoed 60 cent kost. Dat bedrag is hieronder al ingevuld.

Daarna:

Je moet nog weten waar het pakje naar toe gaat. Er staan afkortingen op: **Zb** en **Sk**, **Zb** weet je al (Zuidbroek), maar **Sk**? Zoek de stations afkorting in de lijst.

Sk is namelijk de afkorting van station Sneek, dat is hieronder al ingevuld.

Zoek nu zelf de prijs van de volgende pakjes **A B C** enz. en vul het in:

Help de kinderen met het bepalen van de juiste prijs: ze kijken waar de pakjes heen moeten (aan de wand hangt de lijst stations afkortingen en de tarievenlijst) om aan de hand van het gewicht en het soort vervoer het tarief te bepalen. Laat daarna de kinderen zelf de verschillende pakjes **A B C D E** enz. invullen, het hoeft natuurlijk niet allemaal in volgorde af. Laat elk kind een pakje zoeken en alles of een gedeelte invullen. Later (op school) kunnen dan de antwoorden worden vergeleken en met elkaar worden ingevuld.

Alternatief.....differentiatie:

Voor kinderen uit (begin) groep 5 is het handig om alleen de stations afkortingen van de pakjes **A t/m F** te gaan zoeken m. b. v. het wandbord stationsafkortingen, omdat sommige begrippen uit "Meten en Wegen" mogelijk nog niet aan de orde zijn geweest. De gevonden stationsafkortingen kunnen ook in het werkboekje ingevuld worden. Niet alles hoeft in volgorde want als elk kind een willekeurig pakje pakt is iedereen bezig.....! Kinderen die al klaar zijn zouden daarna ook het soort vracht kunnen gaan opzoeken en gaan invullen etc.

Oplossing: vet gedrukt zijn de in te vullen antwoorden

- Pakje A 1 kg vrachtgoed kost **25 cent** naar **Gn** (Groningen)
- Pakje B 1 kg snelgoed kost **30 cent** naar **Asd** (Amsterdam)
- Pakje C 1 kg expresgoed kost **45 cent** naar **Lw** (Leeuwarden)
- Pakje D 0,5 kg vrachtgoed kost **25 cent** naar **Ws** (Winschoten)
- Pakje E 0,5 kg snelgoed kost **30 cent** naar **Hlg** (Harlingen)
- Pakje F 0,5 kg expresgoed kost **45 cent** naar **Asn** (Assen)

Ruimte 9: Entresol

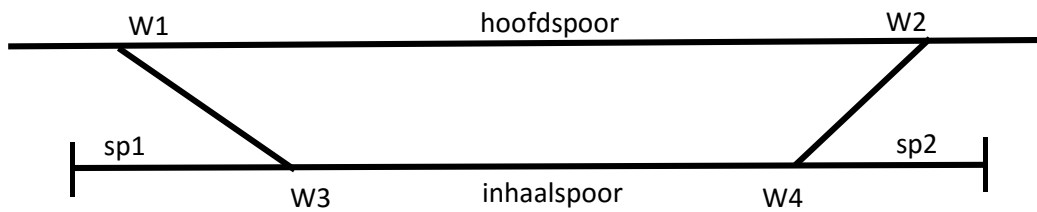
WB blz. 14.

Opdracht: rangeren

In deze opdracht gaan de kinderen rangeren. Laat de kinderen eerst zelf beredeneren wat ze moeten doen. Het is handig als één kind de leiding neemt en vervolgens de rest aanstuurt om wissels te bedienen. Mochten ze er zelf niet uit komen, dan is begeleiding noodzakelijk. Geef om de beurt ieder kind een kans om te rangeren.

Vervolg rangeren

Schematisch: W = wissel sp = spoor

1. Op sp2 staat het volgende: **Loc - wagon a - wagon b**
2. Zorg dat **wagon b** op sp1 komt
3. Daarna **loc** met **wagon a** weer op sp2

Rangeerspel oplossing

Je rijdt met de locomotief met wagon a en b van sp2 richting sp1 en dan:

- Voor W3 stop je
- Je koppelt wagon b af
- Je zet W3 om (afbuigend, naar rechts)
- Je zet W1 om (afbuigend naar rechts)
- Je gaat met de locomotief en wagon a naar het hoofdspoor voorbij W1
- Je zet W1 en W2 om (rechtdoor)
- Je gaat achteruit over W1 tot voorbij W2
- Je zet W2 om (afbuigend, naar links)
- Je zet W4 om (afbuigend, naar links)
- Je komt op het inhaalspoor en rijdt door tot wagon b en tot W3
- Je zet W3 om (rechtdoor)
- Je duwt wagon b op sp1
- Je gaat achteruit met de locomotief en wagon a tot W4
- Je zet W4 om (rechtdoor)
- Je rijdt sp2 op

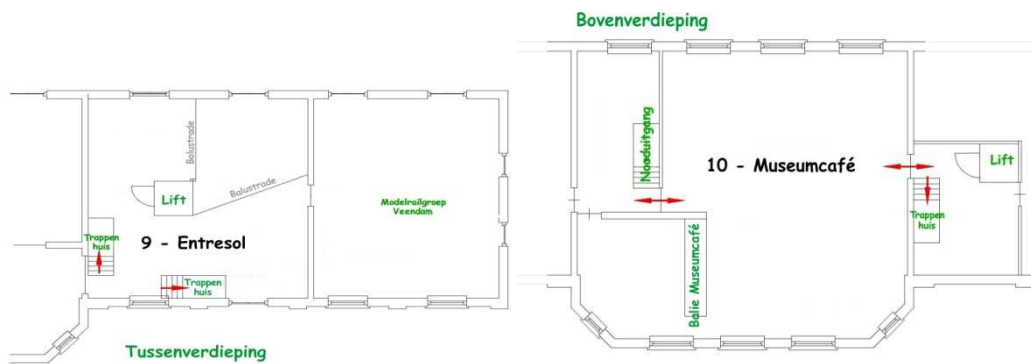
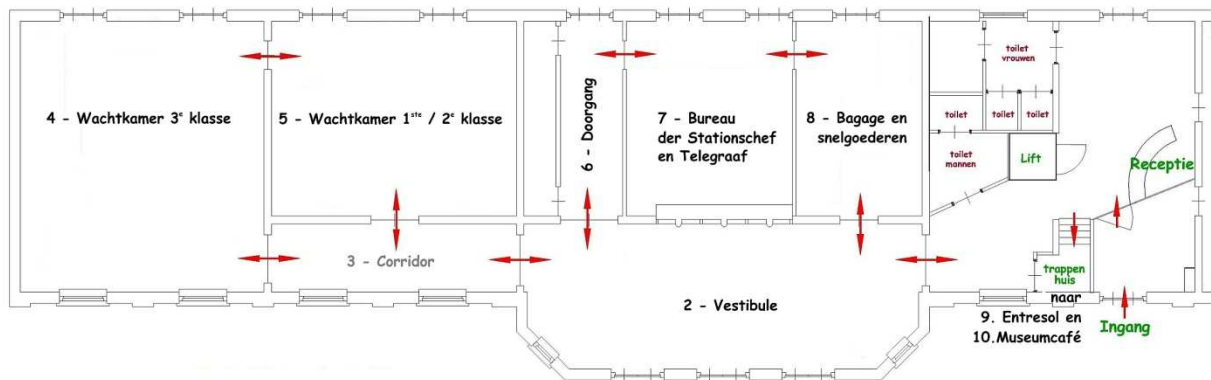
Ruimte 10: Museumcafé

WB blz.15

Opdracht: de stoommachine

Een vrijwilliger van het museum toont de werking van een stoommachine.

Waarschuw de kinderen voor de hoge temperatuur van de stoommachine.

Heel veel plezier in ons museum!

Educatiegroep NNTTM

educatie@nnttm.nl

Stationsstraat 5

9636 BA Zuidbroek

0598-450518 (alleen op openingstijden)